

מערכי השעור של בינ"ה

יש בכוחנו לשנות! מערך שיעור לקראת הבחירות לכנסת ה-21

- המערך מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות, אך מיועד לכל המינים והמגדרים
- בינ"ה מציעה תכנית לימודים חווייתית בנושאי היכרות עם החברה בישראל, מתוך חיבור למורשת היהודית-ישראלית. [\(לשים קישור לאתר של בינ"ה- דף סיורים וימי עיון\)](#)

קהל היעד: תלמידי חטיבה עליונה, י' עד י"ב, בדגש על בעלי זכות הצבעה בבחירות לכנסת.

רציונל:

ב-9 באפריל 2019 יתקיימו הבחירות לכנסת ה-21. חלק מתלמידי התיכון יהיו בעת הזאת בעלי זכות הצבעה, וחלקם יגיעו לגיל הצבעה בבחירות הבאות, לאחר שיעזבו את המסגרת הבית-ספרית. המערך המצורף בא לחזק את מחויבותם של התלמידים למעורבות אזרחית דרך ההצבעה בבחירות, ואת מעורבותם בנעשה סביבם דרך חיבור לנושאים אקטואליים.

מטרות:

1. התלמידים יכירו את מנגנון הבחירות הדמוקרטיות.
2. התלמידים יכירו ביכולת שלהם כאזרחים לעצב את השיח הפוליטי בישראל ולפעול לשינויו.
3. התלמידים יזהו את הנושאים השונים העומדים במרכז מערכת הבחירות הקרובה ויעצבו בעצמם את עמדתם בנוגע אליהם.

משך השיעור: 90 דק'

עזרים:

- פתקים/דפים בשני צבעים (ירוק ואדום למשל) למשחק 'נכון/לא נכון'.
- טלפונים חכמים או מחשבים למשימת החקר בקבוצות.

מערכי השיעור של בינ"ה

מהלך הפעילות:

משחק פתיחה: "הפרלמנט" (15 דק')

1. במעגל - מתחלקים לשתי קבוצות שוות כאשר כל תלמיד יושב על כסא. שלושה כסאות מהמעגל מוגדרים כ"פרלמנט". הכסא האמצעי בפרלמנט נשאר ריק ובשניים האחרים יושב נציג מכל קבוצה.
2. כל אחד כותב את השם שלו על פתק, מקפל, ושם באמצע/בכובע. כל תלמיד בתורו לוקח פתק באקראי בלי להראות אותו לאף אחד אחר. על כל התלמידים לזכור מי איתם בקבוצה, ועל כל תלמיד לזכור איזה שם יש בפתק שהגדיל.
3. המטרה: כל קבוצה משתי הקבוצות צריכה שחבריה יישבו בשלושת הכיסאות של הפרלמנט.
4. איך עושים את זה? כל פעם התלמיד שהכסא הריק משמאלו צריך להזמין מישהו לשבת בו - לקרוא בשם של מי מחברי הקבוצה. מי שקם הוא מי שמחזיק את הפתק עם השם שקראו בו. יש לשים לב שהקבוצות נשארות זהות לאורך המשחק, מה ששונה הוא מי שמגיב לשמות שנקראים. כלומר - במידה והכסא הפנוי הוא בתוך הפרלמנט, המטרה תהיה להזמין מישהו מהקבוצה שלך בכדי לאייש אותו, ואם הכיסא הריק הוא מחוץ לפרלמנט תרצה להזמין מישהו מהקבוצה הנגדית שכבר יושב בפרלמנט. כדי לעשות את זה נצטרך לברר ככל שנתקדם במשחק מי עונה לאיזה שם.
5. כדי לנצח כל קבוצה תשאף לרוקן את הפרלמנט מחברי הקבוצה הנגדית ולמלא אותו בחבריה. הדרך לעשות זאת היא ע"י זיכרון של מי מחזיק באיזה פתק שם.

נסכם: במשחק הדגמנו כיצד אזרחים יכולים לפעול להחלפת השלטון. כפי שראינו במשחק - מעורבות ואזרחות פעילה יכולות לפעול לטובתנו כשאנו ניצבים לפני בחירות.

מערכי השיעור של בינ"ה

חלק א' - 'נכון/לא נכון' על מערכת הבחירות (30 דק')

נערוך הסבר קצר על הבחירות הדמוקרטיות דרך משחק נכון-לא נכון.
נחלק לתלמידים פתקים בשני צבעים מנוגדים, או נבקש מהם לכתוב על דף 'נכון' בצד אחד, ו'לא נכון' בצד השני.
נקריא לתלמידים היגדים על הבחירות, ותלמידי הכיתה יצטרכו להצביע (להניף את הפתק שמייצג לדעתם את התשובה) על-פי דעתם באם ההיגד נכון או לא. לאחר שנספור את הקולות, ממש כמו בשיטת הבחירות, נחשוף את התשובה הנכונה ונסביר בקצרה מדוע ההיגד המסוים נכון או לא (ההסבר מופיע תחת כל היגד, ליד התשובה).

1. לאזרחים אין השפעה על הפוליטיקה.

לא נכון! בכל ארבע שנים (לפעמים פחות) מתקיימות הבחירות הכלליות לכנסת. כל אזרחי המדינה מעל גיל 18 יכולים להצביע בבחירות. על-פי סעיף 4 לחוק יסוד הכנסת, על הבחירות להיות כלליות - לכל אזרחי המדינה בני 18 ומעלה הזכות להשתתף בהן, וארציות - לצורך חישוב תוצאות הבחירות נחשבת הארץ כולה לאזור בחירות אחד, והבחירות מתקיימות בכל הארץ באותו יום. יום הבחירות מוגדר בחוק כיום שבתון, לא עובדים ואין לימודים.

2. הבחירות לכנסת מתקיימות פעם בארבע שנים.

נכון! (חלקית) על-פי חוק-יסוד: הכנסת, הבחירות לכנסת אמורות להתקיים מדי ארבע שנים, אך הכנסת או ראש הממשלה רשאים לפעול להקדמת הבחירות, למשל באמצעות חוק להתפזרות הכנסת. גם אי-קבלת חוק התקציב עשויה להביא להקדמת הבחירות. אפשר שכהונת הכנסת תימשך יותר מארבע שנים: כאשר מתקצרת תקופת כהונתה של כנסת מסוימת, מתארכת תקופת כהונתה של הכנסת שלאחריה.

3. כל אחד יכול להיבחר.

נכון! (חלקית) לפי עיקרון הכלליות אשר מפורט בחוק יסוד: הכנסת, לכל אזרחי ישראל בן 21 לפחות יש זכות להיבחר. נשיא המדינה, מבקר המדינה, שופטים ודיינים, קצינים בצבא הקבע ועובדי מדינה בכירים אינם רשאים להעמיד עצמם לבחירה, אלא אם כן התפטרו מתפקידם.
ההתמודדות בבחירות היא בין רשימות מועמדים. מאז נחקק חוק המפלגות רק מפלגה הרשומה כחוק אצל רשם המפלגות, או כמה מפלגות רשומות שהחליטו להתמודד ברשימה אחת, רשאיות להגיש רשימת מועמדים.
ההצבעה היא לרשימות מועמדים ולא הצבעה פרסונלית.
לפי סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת אם יש במטרתיה של הרשימה או במעשיה, במפורש או במשתמע, או במעשיו של האדם, במפורש או במשתמע, שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הסתה לגזענות או תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור נגד מדינת ישראל.

מערכי השעור של בינ"ה

מערכי השעור של בינ"ה

4. לא חשוב מי יבחר, הפוליטיקאים מושחתים.

לא נכון! אמנם אנו עדים להרבה פרשיות שחיתות בפוליטיקה, אולם יש פוליטיקאים רבים שמתמודדים לבחירות לכנסת כי באמת אכפת להם מהאזרחים, מהמדינה, מהחברה. יש דוגמאות רבות לח"כים בעבר ובהווה, ולכאלה ששואפים להיות ח"כים, אשר ויתרו על משרות מכניסות על מנת לשרת את הציבור.

בנוסף, על פי חוק הבחירות לכנסת, מוקמת ועדת בחירות מרכזית תוך 60 יום מיום כינוסה של כנסת חדשה לביצוע הבחירות לכנסת. בראש הוועדה עומד שופט בית המשפט העליון, שנבחר על ידי חבר השופטים בבית המשפט העליון. הוועדה אמונה בין השאר על כינון ופיקוח של התנהלות תקינה וחוקית של מערכת בחירות.

5. הבחירות בישראל הן חשאיות.

נכון! על-פי חוק יסוד: הכנסת ההצבעה היא אישית וסודית; איש מלבד הבוחר אינו יכול לדעת כיצד הצביע; האמצעים להבטחת חשאיות ההצבעה הם:

- א. פרגוד (תא הצבעה) המסתיר את הבוחר מעין הזולת בעת שהוא מניח את הפתק במעטפה.
- ב. מעטפת הצבעה היא אטומה כך שאי אפשר לראות את הפתק המונח בתוכה, ולא מצוין עליה דבר המעיד על זהותו של הבוחר.

החשאיות הוא עקרון חשוב המפורט בחוק יסוד הכנסת המבטיח את היותן של הבחירות דמוקרטיות. עקרונות נוספים המבססים את היותן של הבחירות הליך דמוקרטי (מלבד היותן של הבחירות כלליות וארציות כפי שהדגמנו), הם:

ישירות - הבוחר מצביע ישירות בעד רשימת מועמדים לכנסת, והנבחרים נקבעים באופן ישיר לפי תוצאות ההצבעה (שלא כבשיטה העקיפה, שבה בוחרים האזרחים בגוף בוחר, שהוא מצדו בוחר בנושאי התפקיד, כמו בבחירת נשיא ארצות-הברית).

שוות - לכל בוחר קול אחד. כל הבוחרים שווים במידת כוחם להשפיע בבחירות.

יחסיות - מספר המושבים בכנסת מוקצה לכל מפלגה באופן יחסי לשיעור המצביעים לה מבין קולות הבוחרים.

6. כדאי להצביע רק אם מצביעים למנצח בבחירות.

לא נכון! הכנסת מורכבת מקואליציה (בעברית יחדה) שאותה מרכיב ראש הרשימה שקיבלה את מירב הקולות, לצד אופוזיציה (בעברית נגדה). כל חבי הכנסת בין אם שייכים לאופוזיציה או לקואליציה, פועלים באמצעות הצעות חוק ו-ועדות הכנסת השונות לטובת הציבור, ובשם האינטרסים של ציבור המצביעים שלהם. לכן- כדאי להצביע בכל מקרה, וחשוב להצביע למי שמייצג את דעותינו.

מערכי השעור של בינ"ה

חלק ב' - מי מייצג אותנו? (5 דק')

נבקש מהתלמידים למנות את שמות המפלגות/רשימות/מועמדים בבחירות לכנסת ה-21. נערוך רשימה בצד הלוח לפי תשובות התלמידים של המפלגות והעומדים בראשן.

חלק ג' - על מה הבחירות האלה בכלל? (30 דק')

נשאל את התלמידים מה לדעתם הנושא הכי בוער בבחירות האלה? על מה יוכרעו הבחירות? נסמן את התשובות על הלוח במעין שמש אסוציאציות שבמרכז נכתב - 'הבחירות לכנסת ה-21' או 'בחירות 2019'.
כך נוכל לראות ולהראות לתלמידים איזה נושאים חשובים להם.
לאחר שהנושאים שחשובים לתלמידים יופיעו על הלוח, נבקש מהתלמידים להתחלק לקבוצות עבודה על-פי הנושאים.
ניתן לאפשר לתלמידים להתחלק באופן חופשי לפי תחומי העניין שלהם, או לבצע חלוקה בעצמנו על מנת לשמור על הוגנות בגודל הקבוצות ובתמהיל התלמידים.

בקבוצות העבודה על-פי נושאים נבקש מהתלמידים לחקור באיזה אופן הרשימות השונות שמנינו מתייחסות לנושא שאותו חוקרת הקבוצה.

לצורך כך יש לצמצם או להרחיב את הרשימה של המפלגות לכ-5 עד 7 מפלגות מרכזיות ורלוונטיות. נבקש מהתלמידים לאתר את הנושא באינטרנט - במצע המפלגה (אם פורסם מצע), באתר האינטרנט של המפלגה, אתר המכון הישראלי לדמוקרטיה, או בידיעות חדשותיות.

לאחר משימת החקר תתבקש כל קבוצה להציג במליאה את עיקרי הממצאים שלה על האופן שבו מתייחסות המפלגות השונות לנושאים שעל סדר היום הכיתתי.

הערה למורה: נרצה לדון עם התלמידים על האפשרות שהנושא שבחרו לא קיבל התייחסות בקרב חלק מהמפלגות. כמו-כן, במשמעות של מפלגות אשר אינן מפרסמות מצע כלל.

מערכי השעור של בינ"ה

סיכום (10 דק'):

עסקנו בבחירות לכנסת ה-21 ובחשיבות שהצבעה בבחירות, בין אם נצביע בבחירות הקרובות ובין אם באלה הבאות. למדנו על ההליך הדמוקרטי העומד בבסיס הבחירות, והכרנו את המתמודדים ואת האופן שבו הנושאים שמעסיקים אותנו, מעסיקים גם אותם אם בכלל.

במידה והמועמדים לא מתייחסים כלל לנושא אחד או יותר שעל סדר היום הכיתתי במצע שלהם, או שההתייחסות אינה מספקת או בהירה, תמיד נוכל לנסח פנייה לאחד או יותר מהמועמדים ולבקש את התייחסותו לנושא- בהודעת פייסבוק לעמוד הרשמי או באימייל. זוהי דוגמא הלכה למעשה לאופן שבו אזרחים יכולים להשפיע על סדר היום הציבורי.

כעת כשאנחנו יודעים יותר על הבחירות ועל המועמדים, ומבינים את החשיבות של הקול שלנו, נוכל לגשת לממש את זכות ההצבעה שלנו, או לסייע למי שאנחנו מכירים בעלי זכות הצבעה, להחליט עבור מי להצביע.

העברת את המערך ונהנית? יש לנו עוד! הורידו מערכי שיעור מקוריים נוספים במגוון נושאים

לחצו

אנו שמחים להציע את חוברות 'תלמוד ישראלי' במחיר מיוחד! החוברות מכילות מדרש ישראלי מרענן על פסקאות שונות מהטקסט המכונן של הכרזת העצמאות, ויכולות לשמש בסיס למערכי שיעור, דיונים וסדנאות בכיתה. [לפרטים והזמנה לחצו](#)

אנו מציעים תוכן מעמיק ומקורי סביב חברה ישראלית, זהות יהודית ואחריות אישית. הזמינו את ימי העיון של בינ"ה לתיכונים ומכינות קדם צבאיות! [לפרטים והזמנה לחצו](#)